

KAUSIKONSERTTI

Kuolema ja kirkastus

OULU
SINFONIA

Torstai 30.10.2025 klo 18.30
Madetojan sali

Nodoka Okisawa kapellimestari
Marko Ylönen sello
Oulu Sinfonia

Käsiohjelma 3 €

Ohjelma

Nodoka Okisawa kapellimestari
Marko Ylönen sello
Oulu Sinfonia

Tōru Takemitsu (1930–1996):
Death and Resurrection (1996)

Antonín Dvořák (1841–1904):
Sellokonsertto h-molli op. 104 (1895)

I Allegro

II Adagio ma non troppo

III Finaali. Allegro moderato

Richard Strauss (1864–1949):
Kuolema ja kirkastus, sävelruno op. 24 (1889)

Kesto noin 1 h 50 min (sis. väliajan)

Varaslähtö Ravintola Preludissa klo 18.00.
Keskustelu illan konsertista.

Kansainvälisesti tunnetuin japanilainen säveltäjä **Tōru Takemitsu** yhdisti teoksis-
saan länsimaisen musiikin tradition ja
itämaiset vaikutteet ainutlaatuisella
tavalla. Konserttimusiikin lisäksi hän
sävelsi musiikkia yli sataan eloku-
vaan ja teki yhteistyötä mm. ohjaaja
Akira Kurosawan kanssa.

”Radio oli ensimmäinen opettajani”,
kerto **Takemitsu**, joka tutustui länsi-
maiseen musiikkiin amerikkalaisten
joukkojen radiolähetyksissä sodan
jälkeen. Vaikka **Tōru Takemitsu** oli
säveltäjänä pääosin itseoppinut, hän
löysi itselleen erinomaisia ohjaajia,
kuten **Toshi Ichinyagin**, jonka avulla
hän tutustui **Olivier Messiaenin**, **Luigi**
Nonon ja **Karl-Heinz Stockhausenin**
kaltaisiin eurooppalaisen avantgarden
kärkinimiin. Vaikutteita hän sai myös
amerikkalaisen **John Cagen** musiikilli-
sestä ajattelusta.

Yhdeksänminuuttinen *Death and*
Resurrection jousiorkesterille perus-
tuu **Takemitsun** musiikkiin, jonka hän
sävelsi **Shahei Imamuran** vuonna
1989 valmistuneeseen elokuvaan
Kuroi Ame (Musta sade). Elokuva
käsittelee Hiroshiman atomipommin
jälkeistä hämmennystä ja kärsimystä.

Antonín Dvořák kutsuttiin New
Yorkiin sävellyksen opettajaksi Kan-
sallisen konservatorioon, joka oli
perustettu poikkeukselliseksi opi-
nahjoksi sillä periaatteella, että

opiskelijoiksi pääsivät kaikki etnisyy-
teen ja kansallisuuteen katsomatta.
Dvořákille asetettiin tavoitteeksi
kehittää Euroopassa yltyneen natio-
nalismin hengessä jotain juuriltaan
amerikkalaista, joka voisi tuottaa
maan valloittajille kansallisromant-
tista musiikkia.

Dvořák oli utelias kansanmies, teu-
rastajan poika **Brnosta**, joka tarttui
tehtäväänsä vikkellästi. Hän kuunteli
mustien opiskelijoiden lauluja, kiin-
nostui Amerikan alkuperäiskansojen
musiikista ja kirjoitti mielenkiintoisen
artikkelin, jossa kehotti Yhdysvaltoja
kääntymään näiden kansojen perin-
teisiin tavoitellessaan kansallisro-
mantiikkaa.

New Yorkissa **Dvořák** sävelsi kolme
suosituinta teostaan, ”Amerikkalai-
sen” jousikvartetton, yhdeksännen
sinfonian ja sellokonserton. Niistä
jousikvartetossa ja sinfoniassa kuu-
luu säveltäjän vauhdilla herännyt
kiinnostus mustien orjien hengelli-
siin lauluihin. Mutta sellokonsertto
kiinnittyy vankemmin eurooppalai-
seen perimään. Se valmistui näistä
viimeisenä ja oli jo valmis, kun
säveltäjän perhe pakkaili laukkuja
palatakseen Prahaan. Kesken lähtö-
kiireiden tuli tieto **Dvořákin** kälyn,
Josefina Kaunitzovan, kuolemasta.
Siihen päättyi säveltäjän pakkaami-
nen. Hän vetäytyi työhuoneeseensa ja
sävelsi konserton hitaan osan uudes-

"Jos olisin tiennyt, että sellolle voi kirjoittaa tällaisen konserton, olisin tehnyt sen itse!"

Johannes Brahms

taan upottaen siihen mm. aiemmin säveltämänsä yksinlaulun *Jätä minut yksin*.

Dvořak oli siinä mielessä kuin **Wolfgang Amadeus Mozart**, että rakastui naiseen, jonka sisaren kanssa meni naimisiin. Siksi kälyn liian varhainen kuolema järkytti säveltäjää aivan erityisesti. Terapiana toimi sellokonsertto, jonka hidas osa on poikkeuksellisen intensiivinen ja koskettava. Jo aiemmin konserton finaali oli syntynyt Josefinan inspiroimana, kun Dvořak sai tältä kirjeen, josta kävi ilmi vakava sairastuminen. Kun toiseen osaan purkautui suru Josefinan kuolemasta, finaali on jonkinlainen ylistys tämän persoonalle.

Dvořakin sellokonsertto täytti pitkään ammottaneen aukon, kun romanttisesti ohjelmistosta puuttui suuri konsertto solistirintamalle voimalla kiilautuneelle sellolle. Konsertto on suuri sanan kaikissa merkityksissä ja ottaa soittimen poikkeuksellisen laajasta ilmaisuvoimasta kaiken irti. **Johannes Brahms** kuuli sen vuonna 1896 ja sanoi: "Jos olisin tiennyt, että sellolle voi kirjoittaa tällaisen konserton, olisin tehnyt sen itse!" Sellistien

ohjelmistossa Dvořakin konserton haastaa ainoastaan vuonna 1919 valmistunut **Edvard Elgarin** konsertto.

"Useimpien ihmisten elämä virtaa mitättömänä ja merkityksettömänä, tympeänä ja hengettömänä kehdestä hautaan. Se on valjua kaihoamista ja kiusaantumista, kuin unenomaista hoipertelua kautta neljän ikäkauden kuolemaa kohti, latteiden jokapäiväisten ajatusten saattamana."

Näin väittää saksalainen filosofi **Arthur Schopenhauer**, jonka tunemme etupäässä ylöspäin leiskuvista valkoisista, paksuista hiustupsuista ja pessimismin filosofiasta. Schopenhauerin ajatus kaiken turhuudesta oli reaktio häntä edeltäneen sukupolven idealismille, toisin sanoen **Johann Wolfgang von Goethen** ja **Georg Wilhelm Friedrich Hegelin** melko runollisille ajatuksille romantiikasta.

Nuori **Richard Strauss** luki sydän pamppaillen Schopenhauerin teoksia. Hän oli Baijerin valtionoopperan käyrätorvensoittajan poika, kasvanut oopperan montussa ihmelapsena ja lähtenyt 16-vuotiaana Berliiniin

aikansa huippukapellimestari **Hans von Bülowin** oppiin.

Schopenhauerin näkemykset nautintojen turhuudesta ja kuoleman mitättömyydestä upposivat nuoreen mieheen syvästi ja purkautuivat ilmoille kahtena sinfonisena runona, *Don Juan* ja *Kuolema ja kirkastus*. *Don Juan* käsitteli nautinnollisuuden ihanuutta ja kauheutta, ja *Kuolema ja kirkastus* on jonkinlainen vakava vastinpari sille siitä, mistä elämässä on kysymys. Ne ovat Straussin ensimmäiset sävellykset aina 1940-luvulle ulottuvalla uralla.

Sinfoninen runo oli **Franz Lisztin** keksintö, vastaisku klassismin tiukalle muotoajattelulle ja romantiikan yksilökeskeisen fantisoinnin manifesti. Se yhdisti **Robert Schumannin** toiveiden mukaisesti kirjallisuuden ja musiikin, ja sen rakenne syntyi tarinasta, ei musiikista. Aihettaan sinfoninen runo käsitteli joko täysin vapaasti tai huolella yksityiskohtia kuvaten

Strauss valitsi *Kuolemaan ja kirkastukseen* jälkimmäisen vaihtoehdon ja kuvaa musiikissa itse keksimänsä tarinan. Hän jopa noudatti **Antonio Vivaldin** esimerkkiä ja liitti valmiiseen teokseen jälkeinpäin kyhätyt runot varmistaakseen, että edes muusikot tietäisivät, missä mennään. Runot kirjoitti Straussin ystävä, muusikko ja kynäilijä **Aleksander Ritter**. Niinpä tiedämme, että Strauss hahmotti yhtäjaksoisen 25 minuuttia kestäväen musiikin neljään osaan.

Nuori Richard Strauss halusi kuvata taiteilijan kuoleman. Sekin liittyi Schopenhaueriin, joka piti yksilön elämää väliaikaisena pullistumana ikuisesta massasta nimeltä tahto. Yksilöitä tulee ja menee, kuin kasveja ja hyönteisiä, mutta tahto säilyy ikuisesti. Schopenhauerin mukaan taide on filosofiaa parempi keino elämän selittämisessä. Taide on spontaani, ennalta määrätty ajatus, ja se sijoittaa ihmisen tieteen ja luonnon yläpuolelle, koska sen alue ulottuu järjen ulkopuolelle. Schopenhauerin mielestä taide on tie paeta kärsimystä ja sen tehtävä on viestiä olemassaolon tuskaa. Ja lopulta filosofi nosti taiteilijat muita ihmisiä korkeampaan asemaan tämän tehtävän edessä, ja siksi Schopenhauer oli taiteilijoiden suosikkifilosofi.

Alku on rauhallinen, lempeä ja pysähtynyt. Kuoleva mies makaa hämärässä huoneessa ja on tyyni. Hän on taiteilija, emmekä tiedä hänen ikäänsä, mutta kuoleman täydellestään hyväksymisestä ja rauhallisesta odotuksesta voimme päätellä, että hän edustaa sitä, mitä 1800-luvun lopulla pidettiin vanhuksena. Alussa on suorastaan venytettävä korvaa, sillä patarumpujen ja joustien paikallaan polkeva rytmi alkaa äärimmäisen hiljaa.

Hieman myöhemmin rytmi alkaa kiertää orkesterin puupuhaltimilla ja siihen tulee huohottava sävy, aavistuksen työläs hengityksen tunne, joka

on vanhuuteen kuolemassa tyypillinen. Sama rytmiäihe toistuu läpi koko teoksen, ja suurimmassa fortissimossa se kuullaan vaskien soittamana. Loppua kohti rytmi vaimenee ja lopulta katoaa. Aihe kuvaa sydäntä, kuolevan taiteilijan sydäntä, joka aluksi takoo rauhallisesti, muistojen syövereissä kiihkeämmin ja kuoleman hetkellä lakkaa olemasta.

Kirkastuksen teema kuullaan sävelrunon alussa ja sen soittavat käyrätorvet. Soittimella on poikkeuksellinen asema Straussin tuotannossa, ja useimmiten se saa soolon silloin, kun musiikkiin tarvitaan elämää ja voimaa, joskus myös jotain sellaista, mitä jotkut kutsuvat maskuliinisuudeksi. Kirkastus on tässä tarinassa ratkaisu, jotain kaikkea muuta tärkeämpää, joten sen tehtävä lankeaa luonnollisesti käyrätorville.

Seesteisessä johdannossa erottuu myös melodia, joka kuullaan ensimmäisen kerran oboen soittamana, harpun säestyksellä. Se kuvaa kuolevan taiteilijan elämää ja voisi olla yleisemmin elämänhalun ja elämän teema. Kun se on noussut taivaallisiin korkeuksiinsa, se alkaa kohtalokkaasti askel askeleelta laskea, kunnes sen alta kuulemme jälleen sydämen rytmit.

Toinen jakso kertoo kuolevan taiteilijan elämästä. Elämän teema saa nyt pontta ja sydämen takominen jää

taustalle. Vähitellen päätään nostaa vaskien soittama kirkastuksen teema. Lopulta Strauss panee kaikki kolme aihettaan soimaan yhdessä. Kirkastuksen teemaa alkavat häiritä sananmukaisesti rytmihäiriöt, kunnes yhä voimakkaampien vaskien toistama sydämen rytmi vyöryy hallitsevaksi, mutta elämän teemaa vetelevät viulut eivät anna periksi. Elämä kiittää muistoina kuolevan silmien editse, ja jossain soi häivähdyks kirkastuksen teemaa. Kun kirkastuksen teemaa on riepoteltu kolmessa eri sävellajissa, jäljelle jäävät vain vaimenevat sydämeniskut, ja lopulta armeliaat alttoviulut päättävät taiteilijan maallisen vaelluksen.

Mutta sinfonista runoa on jäljellä vielä kahdeksan minuuttia. Neljäs ja viimeinen jakso kuvaa kirkastumista; sitä, mitä Strauss olettaa fyysisen kuoleman jälkeen tapahtuvan. Loppu on äärimmäisen auvon pidättelevää, sitkasta nousua kohti jotain niin kirkasta ja selkeätä, että ainoa mahdollinen päämäärä tälle kaikelle on C-duuri. Forteen ei lopeteta, vaan loppua venytetään häivyttämällä musiikki hiljaisuuteen nyt jo varsin hyvin tuntemaamme teemaa toistaen. Kuten eräässä kotimaisessa romaanissa 97-vuotias nainen sanoo: ”Vielä minulla on edessä se kaikkein jännittävin. Kuolema!” ♡

Nodoka Okisawa © Felix Broede

Nodoka Okisawa kapellimestari

Japanin Aomorissa syntynyt **Nodoka Okisawa** aloitti soitto-opinnot pianon, sellon ja oboen parissa, kunnes siirtyi kapellimestariopintoihin Tokion taideyliopistossa. Hän jatkoi opintojaan Berliinin Hanns Eisler -musiikkikorkeakoulussa, josta valmistui vuonna 2019.

Berliinissä asuva Okisawa on arvostettujen Besançonin (2019) ja Tokion (2018) kansainvälisten kapellimestarikilpailujen voittaja. Kaudella 2020/2021 hänelle myönnettiin Berliinin filharmonikoiden Karajan Akatemian stipendi, jonka puitteissa hän toimi myös kapellimestari **Kirill Petrenkon** assistenttina. Okisawan ura etenee vauhdilla. Hän on äskettäin tehnyt ensivierailut Melbournen, Valencian ja Galician sinfoniaorkestereiden sekä Yomiuri Nippon -sinfoniaorkesterin ja Kioton sinfoniaorkesterin kapellimestarina. Okisawan jo vakiintuneita yhteistyöorkestereita ovat japanilaiset NHK, New Japan Philharmonic, Tokion sinfoniaorkesteri ja Japan Philharmonic Orchestra. ♥

Marko Ylönen sello

Sellotaiteilija **Marko Ylönen** on uransa aikana toiminut solistina, orkestereiden soolosellistinä, kamarimuusikkona, taiteellisena johtajana ja opettajana. Hän on menestynyt useissa kotimaisissa ja kansainvälisissä kilpailuissa ja levyttänyt suuren määrän keskeistä ja uudempaa sellokirjallisuutta.

Ylönen on konserttoinut laajasti Euroopassa, USA:ssa, Kiinassa, Japanissa, Australiassa ja Uudessa Seelannissa sekä orkesteri-solistina että kamarimuusikkona. Yhteistyökumppaneista mainittakoon **Jukka-Pekka Saraste, Juha Kangas, John Storgårds, Hannu Lintu, Susanna Mälkki, Ben Wallfish, Klaus Mäkelä, Sakari Oramo, Mosche Atzmon, Alexander Vedernikov, Olli Mustonen ja Santtu-Matias Rouvali.**

Vuosina 2003, 2008 ja 2010–12 Ylönen toimi Korsholman musiikki-juhlien taiteellisena johtajana ja vuosina 2014–2017 samassa tehtävässä LuostoClassic-festivaalilla. Marko Ylönen on toiminut Taideyliopiston Sibelius-Akatemian kamarimusiikin professorina vuodesta 2009. ♥

Oulu Sinfonia on maamme pohjoisin sinfoniaorkesteri. Konsertoimme viikoittain Oulun Musiikkikeskuksen Madetojan salissa. Orkesteri aloitti toimintansa vuonna 1937, sai oikeuden käyttää kaupunginorkesterin nimeä vuonna 1954 ja kunnallistettiin vuonna 1961. Nykyinen nimi otettiin käyttöön vuonna 2005.

Kausikonsertit ovat orkesterin vahva perusta. Ohjelmiston täydentävät erilaiset konserttisarjat kuten operat ja näyttämöproduktiot, elokuvakonsertit, etno- ja jazzmusiikki ja muut rytmimusiikin konsertit. Lapsille ja nuorille on säännöllistä tarjontaa. Viime vuosina syyskausi on alkanut jalkautumiskonserteilla palvelutaloihin ja kouluihin koko Oulun alueella.

Orkesterin levytyksiin lukeutuvat mm. **Leevi Madetojan** koko orkesterituotanto ja *Okon Fuoko* -balettipantomiihin levytys **Arvo Volmerin** johtamana. Nimikko-säveltäjänä vuosina 1997–2009 olleen **Olli Kortekankaan** ooppera *Messenius ja Lucia* sai ensi-iltansa syksyllä 2005, ja samalla ooppera levytettiin Volmerin johdolla. Vuonna 2009 ilmestyi **Mozartin** aarioita ja alkusoittoja sisältävä levy, jonka kapellimestarina on **Dmitri Slobodeniouk** ja solistina **Helena Juntunen**. Keväällä 2013 ilmestyi **Kimmo Hakolan** ja **Toshio Hosokawan** kitarakonsertot sisältävä levy, solistina **Timo Korhonen** ja kapellimestarina **Santtu-Matias Rouvali**. Lokakuussa 2016 Ondine julkaisi **Klamin**

ja **Englundin** viulukonserttojen levytyksen, jonka Oulu Sinfonia teki viulutaiteilija **Benjamin Schmidin** kanssa **Johannes Gustavssonin** johdolla. Syyskuussa 2021 ilmestyi *Kaiken maailman kehtolauluja* -levy, joka sisältää **Ismo Alangon** tuotantoa, levytyksen johti **Jaakko Kuusisto**. Marraskuussa 2021 ilmestyi *Sininen Pallo* -lastenlevy, jossa mukana ovat **Tuomo Rannankari** sekä Teuvo Pakkalan musiikki-luokat ja kapellimestarina **Jaakko Jauhainen**. Vuonna 2022 ilmestyi ruotsalaisen sinfonikon **Ludvig Normanin** musiikkia sisältävä levy, jolla kapellimestarina toimi Johannes Gustavsson. Ylikapellimestari **Rumon Gamban** johdolla ovat ilmestyneet suomalaisia alkusoittoja sisältävä *Overtures from Finland* (elokuu 2023), **Aili Ikosen** teoksia sisältävä *Aili Ikonen & Oulu Sinfonia: Valo* (elokuu 2024) sekä suomalaisesta luonnosta inspiraationsa ammentavia teoksia sisältävä *Pictures from Finland* (elokuu 2025).

Orkesterin kapellimestareita ja kehittäjiä ovat viime vuosikymmeninä olleet **Urpo Pesonen, Paavo Rautio, Onni Kelo, Rauno Rännäli, Ari Angervo, Peeter Lilje, Arvo Volmer, Dmitri Slobodeniouk** ja **Anna-Maria Helsing**. Päävierailijoina ovat toimineet **John Storgårds, Susanna Mälkki** ja **Jaakko Kuusisto**. Syksyllä 2013 ylikapellimestarikautensa aloittaneen Johannes Gustavssonin kausi päättyi kevääseen 2021. Tammikuussa 2022 orkesterin ylikapellimestarina aloitti Rumon Gamba. ♡

Pro Oulu Sinfonia

Pro Oulu Sinfonia tarjoaa jäsenilleen kulttuurin ystävien yhteisön ja syventävän yhteyden orkesteriin.

Jäseniltojen pitkät taiteilijahaastattelut jatkavat siitä, mihin Varaslähtöjen lyhyet päättyvät. Virtuosi Ultimi -stipendigaala on Oulun kevätkauden huippuhetki.

Laadukkaat kulttuurimatkamme johtavat kävijänsä mukavassa seurassa uusille musiikin seuduille.

Toiminnoillaan Pro Oulu Sinfonia rahoittaa Oulu Sinfonian muusikkojen Virtuosi Ultimi -stipendejä ja muuta tukeaan Oulu Sinfoniale.

prooulusinfonia.fi

OULU SINFONIAN MUUSIKOT

I VIULU

Lasse Joamets,
I konserttimestari
Mikko Sorri,
I konserttimestari
Heidi Ilmolahti, äj
Mia Ohenoja, väj
Emma Dahl *
Zoe Hodi
Johanna Korhonen
Tiina Kortelainen
Aino Liikanen
Nadya Pugacheva
Ismo Sirén

II VIULU

Johannes Hakulinen, äj *
Tatu Järvillehto *
Laura Kangas
Anna-Briitta Karjalainen *
Evgenia Karpova *
Marjukka Lahes
Liina Subida *
Sari Suihkonen
Anita Virkkala

ALTOVIULU

Johanna Tuikka, äj
Susanna Raudasoja, väj
Anniina Matinlassi
Helinä Nissi
Henna Pakkala *
Anna-Maija Rousselle
Emiliano Travasino

SELLO

Oliver Erlich, soolosellisti
Greta Ernesaks, äj
Alli Mankkinen, väj *
Janne Järvillehto *
Janne Varis
Harri Österman

KONTRABASSO

Antoine Greuzard, äj
Anne Seppänen, väj
Fanni Hoppari
Aino Tuomainen *

HUILU

Albert Stupak, äj
Emma Tessier, väj
Carlotta Petri

OBOE

Matti Kettunen, äj
Paula Nurila, väj
Antti Turtiainen

KLARINETTI

Michał Konopiński, äj
Yung-Yuan Chiang, väj
Kenneth Sjöwall

FAGOTTI

Ann-Louise Wägar, äj *
Lorenzo Leone, väj *
Michael Ford *

KÄYRÄTORVI

Lauri Vasala, äj
Matias Nässi, väj
Seppo Istukaissaari *
Pasi Salminen

TRUMPETTI

Thomas Petit, äj
Fabio Barros Aguiar, väj *
Pasqual Llopis *

PASUUNA

Erkki Hirsimäki, äj
Jukka Myllys, väj
Wen Hong Low

TUUBA

Jack Archibald, äj *

PATARUMMUT

Petri Hänninen, äj

LYÖMÄSOITTIMET

I-Han Fu, äj

HARPPU

Liisa Viitanen *

äj = äänenjohtaja väj = varaäänenjohtaja * = tilapäinen kiinnitys

Ylipää & ystävät Piazzolla

To 13.11. klo 18.30

Pe 14.11. klo 18.30

Madetojan sali

Maria Ylipää laulu

Niko Kumpuvaara harmonikka

Marzi Nyman kitara

Ville Herrala basso

Oulu Sinfonia

Täydennä konserttielämyksesi
Piazzolla-buffetilla

Kertalippu 36/29/19 €
Konsertti + buffet 69/62/52 €

ticketmaster®

oulusinfonia.fi

Oulun Musiikkikeskus
Leevi Madetojan katu 3,
PL 4, 90015 OULUN KAUPUNKI

oulusinfonia.fi

Lippujen myynti:

MADETOJAN SALIN LIPPUKAUPPA

Oulun Musiikkikeskus
Leevi Madetojan katu 3, Oulu
Puh. 050 594 9704
Avoinna Oulu Sinfonian konserttipäivisin
klo 11–18.30 sekä väliajalla.

TICKETMASTER

Puhelinpalvelu: 0600 10 800
(2,00 €/min. + pvm), avoinna
ma–pe klo 8–21, la 8–21 ja su 10–18.
Verkkokauppa: www.ticketmaster.fi
*Ticketmasterilla on ympäri Suomen
yli 80 lippukauppaa, joista voit ostaa
lippuja sekä noutaa varauksesi.*